

สภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่

นภาพร ภูเพ็ชร์^{1*} กขพรรณ กระตุกษ² และ สุรีย์ เนียมสกุล²

รับบทความ 9 กรกฎาคม 2566 แก้ไขบทความ 1 ธันวาคม 2566 ตอรับบทความ 10 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของสหกิจศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ และหาแนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหาร พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการ และอาจารย์นิเทศของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาที่พบ ได้แก่ (1) ความพร้อมของสถานประกอบการ (2) ความพร้อมของนักศึกษา (3) ความพร้อมของอุปกรณ์ (4) ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น (5) ลักษณะงานไม่สามารถปฏิบัติแบบ Work from Home ได้ (6) การติดต่อสื่อสารการอธิบายงานยากกว่าปกติ (7) การส่งงานล่าช้ากว่ากำหนด และ (8) การติดตามงานทำได้ยาก จากสภาพปัญหาสามารถกำหนด 2) แนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่ได้ คือ (1) ก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องสำรวจความพร้อมของนักศึกษาในเรื่องอุปกรณ์ที่จำเป็น สำรวจความพร้อมของสถานประกอบการ และคณะออกแนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาอย่างชัดเจนแจ้งแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และแสดงหลักฐานการฉีดยาวัคซีน หรือผลการตรวจ ATK ก่อนเริ่มปฏิบัติสหกิจศึกษา (2) ระหว่างปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องรายงานการเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ใช้โปรแกรมหมอชนะ ไทยชนะ และหมอพร้อม พกเจลแอลกอฮอล์ไว้ล้างมือระหว่างวัน จัดเวลาทำงาน เวลาพัก และรับประทานอาหารของนักศึกษาให้เหลื่อมกัน และ (3) หลังปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องประเมินการทำงานของนักศึกษา และความพร้อมของสถานประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการสำหรับปีการศึกษาถัดไปได้อย่างเหมาะสม กำหนดให้นักศึกษาส่งแจ้งผลการตรวจ ATK จำนวน 1 ครั้งหลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติสหกิจศึกษาแก่คณะ และสถานประกอบการ

คำสำคัญ: สภาพปัญหาสหกิจศึกษา, แนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษา, ยุควิถีชีวิตใหม่

¹นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

²นักวิชาการศึกษานานาชาติ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

*ผู้ประสานงานหลัก: ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ napaporn.p@rmutp.ac.th

Problems and Guidelines for Co-operative Education in the New Normal Era

Napaporn Phuphet^{1*} Kotchaphan Katuroek² and Suree Niamsukul²

Received 9 July 2023; Revised 1 December 2023; Accepted 10 December 2023

Abstract

The objectives of this research were to study the problems of cooperative education in the new normal lifestyle era and find out the guideline for cooperation education in the new normal lifestyle era. This research was a Qualitative Research. The sample in qualitative research was executives, mentors or organization representatives and lecturers of the Faculty of Mass Communication Technology. The results showed that the problems were the preparation of the organization, student preparation, availability of equipment, rising cost, some work cannot be performed in a work-from-home manner, communication problems, late submission of assignments, and difficulty keeping track of assignments. The practical guidelines for cooperative education in the new normal lifestyle era were students' equipment surveyed which need for work operation, surveyed preparedness of organizations, and informed clearly guidelines for cooperative education. In addition, proof of vaccination or ATK test results must be presented before starting cooperative education. During the cooperative education practice, the student should report workplace attendance once a week, must wear a mask 100% at all times, use the Mor Chana, Thai Chana, Mor Promp application, prepare alcohol for washing hands during the day, arrange work times, break times and meal times for cooperative education students to overlap. After cooperative education, students' work and organization preparedness must be assessed in order to use for planning and developing the work process of cooperative education in the next year. In addition, at the end of the cooperative education students must report their ATK test results to enterprises and universities.

Keywords: Cooperative Education Problem, Guidelines for Co-operative Education, New Normal Lifestyle Era

¹Educator, Practitioner Level, Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology

²Educator, Professional Level, Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology

*Corresponding Author : E-mail: napaporn.p@rmu.ac.th

บทนำ

สถานการณ์ในการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นการแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จนกลายเป็นความสูญเสียใหญ่อีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานสรุปผล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2564 พบว่า ทั่วโลกมีจำนวนผู้ติดเชื้อรวม 217,901,675 คน ประเทศไทยสถานการณ์ผู้ติดเชื้อโควิด-19 อยู่ในอันดับที่ 29 มีผู้ป่วยสะสมตั้งแต่ปี 2563 จำนวน 1,204,729 คน (ไทยรัฐสู้โควิด, 2564) จากข้อมูลดังกล่าวมนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยปรับเปลี่ยนเพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูสุขภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด ทัศนคติ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่ทำเป็นกิจวัตร เกิดการเปลี่ยนแปลงจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ สิ่งใหม่เหล่านี้ ได้กลายเป็นความปกติใหม่จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไป ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม แนวทางการดำเนินชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปคือ สวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ เว้นระยะห่าง 2 เมตร ล้างมือบ่อย ๆ พกเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี้ยงสถานที่แออัด หลีกเลี้ยงกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่มีอาการป่วย เกิดการทำงานรูปแบบใหม่คือ “Work from Home” ส่วนนักเรียนและนักศึกษาก็ต้องปรับตัวสู่ “การเรียนออนไลน์” การจับจ่ายซื้อของในรูปแบบออนไลน์กันมากขึ้นอีกด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

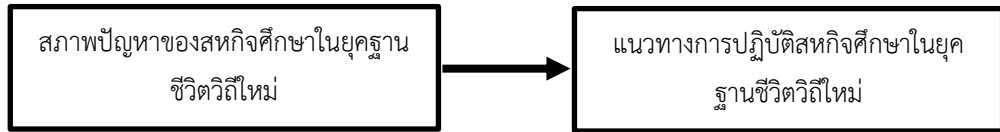
นักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาก็ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการทำงานในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เนื่องจากสถานประกอบการมีการเปลี่ยนรูปแบบการทำงานคือ การทำงานที่บ้านหรือ Work from Home เป็นหนึ่งในมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เนื่องจากเป็นการจำกัดการติดต่อและการสัมผัสระหว่างคน ช่วยลดอัตราการแพร่เชื้อโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ยังไม่มีวัคซีนและยารักษาโรค นักศึกษาที่ต้องปฏิบัติสหกิจศึกษาในปีการศึกษา 2563 จึงได้รับผลกระทบและต้องมีการปรับตัวไปตามสถานการณ์ แต่ก็ยังพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นจึงสนใจในการศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เพื่อรวบรวมสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จากความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการ และอาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแนวทางการแก้ไข นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติสำหรับงานสหกิจศึกษาในยุคของฐานวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงเป็นแนวทางในการรับมือเรื่องการบริหารจัดการสหกิจศึกษา หากมีโรคระบาดใหม่อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของสหกิจศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2) เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาสำหรับสหกิจศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ออกปฏิบัติสหกิจศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับสหกิจศึกษาฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษา ของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 มีสถานประกอบการ จำนวน 134 แห่ง คัดเลือกมา จำนวน 16 แห่ง (วิชาเอกละ 4 แห่ง) แห่งละ 1 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนักศึกษาสหกิจศึกษา จำนวน 16 คน โดยการคัดเลือกจากความสมัครใจ

1.2 อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 จำนวน 25 คน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน (คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เปิดสอน 4 วิชาเอก จึงกำหนดตัวแทนผู้ให้ข้อมูลวิชาเอกละ 3 คน) โดยการคัดเลือกจากความสมัครใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการสหกิจศึกษา สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานในฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยมีข้อคำถาม ดังนี้

- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19
- ท่านคิดว่าสถานการณ์โควิด-19 เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของนักศึกษาอย่างไร
- ท่านมีการมอบหมายงานให้กับนักศึกษาอย่างไร ในสถานการณ์โควิด-19
- สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบกับการมอบหมายงานให้กับนักศึกษาอย่างไรบ้าง
- ท่านมีแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 อย่างไรบ้าง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษาของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน จำนวน 16 คน พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

1.2 อาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 12 คน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

2. ความคิดเห็นในการส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการ ส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่ดี และเห็นด้วยในการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยให้ความเห็นว่า การส่งนักศึกษามาปฏิบัติสหกิจศึกษาในสถานประกอบการยังมีความจำเป็น นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติงานจริงในสถานการณ์ที่ท้าทาย ทำให้ได้ปรับตัว ถึงแม้จะมีขีดจำกัดหลายอย่าง แต่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ต้องมีการป้องกัน และระวังถึงความปลอดภัยของนักศึกษาเพิ่มขึ้น แต่นักศึกษาจะได้เรียนรู้การทำงานแบบ Work from Home ในช่วงที่มีอุปสรรค ได้เรียนรู้ว่าการทำงานจริงต้องมีการปรับวิธีการเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินต่อไปได้ แต่ต้องให้ผู้ปกครอง หรือตัวนักศึกษาที่มาปฏิบัติสหกิจศึกษาเข้าใจสถานการณ์ และยอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ในส่วนของการทำงานไม่เป็นอุปสรรค เนื่องจากสถานประกอบการบางแห่งมีการปรับรูปแบบในการทำงานโดยให้ Work from Home ทั้งหมดอยู่แล้ว ทำให้ไม่ได้กระทบมากนัก อีกทั้งยังเป็นช่วงเวลาที่ดีในการทำงานแบบ New Normal มีการใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ประชุมออนไลน์เพื่อสอนงานและติดตามงาน การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้ไม่ติดปัญหาในการสอนงาน และสามารถควบคุมดูแลในการทำงานได้ง่ายกว่า ซึ่งการทำงานแบบ Work from Home เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ สถานประกอบการบางแห่งมีการประเมินสถานการณ์ตามความเป็นจริง เพื่อความปลอดภัยของนักศึกษา หากสถานการณ์ดีขึ้น อาจสลับเข้า Onsite ในสถานประกอบการ ทั้งนี้สถานประกอบการได้ประโยชน์เรื่องของกำลังคนในการช่วยแบ่งเบาภาระงานบางอย่างของบุคลากรในบริษัท แต่นักศึกษาจะได้ประโยชน์และความรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริงจากงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งตัวแทนจากสถานประกอบการยังมองว่า การให้นักศึกษามาปฏิบัติสหกิจศึกษาเป็นสิ่งที่ดี เพราะในโลกของการทำงานจริงมักได้เจอสิ่งที่ไม่คาดคิด นักศึกษาจะได้รู้จักการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วย เมื่อนักศึกษาได้ปฏิบัติงานแบบ Work from Home ในช่วงโควิด-19 ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการทำงานในสถานการณ์วิกฤติ รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการทำงาน เพราะช่วง Work from Home สถานประกอบการมีการตั้งกฎระเบียบที่ชัดเจน และให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด แต่มีผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการบางส่วนยังมีความกังวลในการส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษา โดยให้ความเห็นว่า การส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 นี้ไม่ดีเท่าไรนัก นักศึกษาไม่ค่อยได้เรียนรู้มากนัก เพราะรูปแบบของงานที่สามารถปฏิบัติงานแบบ Work from Home มีเพียงบางงานเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถฝึกประสบการณ์ในการทำงานจริงได้อย่างเต็มที่ นักศึกษาไม่สามารถเรียนรู้หน้างานจริง ทำได้เพียงงานที่สามารถปฏิบัติงานที่บ้านได้ ส่งผลให้เสียโอกาสในการเจอประสบการณ์จริงในการทำงาน บางงานที่ต้องลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังมีกังวลเรื่องความเสี่ยงในการติดเชื้อหากนักศึกษาที่ต้องเดินทางมาสถานประกอบการ แต่การให้นักศึกษาปฏิบัติสหกิจศึกษาก็ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ตรงบ้างไม่มากก็น้อย ดีกว่าการยกเลิกการฝึกสหกิจศึกษา เพราะนักศึกษาจะไม่ได้เรียนรู้อะไรเลย

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศสหกิจศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ส่วนใหญ่มีความกังวลในการส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 กล่าวคือ นักศึกษามักจะได้ทำงานแบบ Work from Home เพราะสถานประกอบการที่นักศึกษาไปปฏิบัติสหกิจศึกษามีการทำงานแบบ Work from Home ซึ่งก็จะได้รับมอบหมายงานที่สามารถทำงานที่บ้านได้ ทำให้ไม่ค่อยได้อะไรถ้าเทียบกับไม่มีโควิด หากสถานการณ์ปกติ

นักศึกษาจะได้เรียนรู้งาน 100% เมื่อเข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงาน จึงเสนอให้มีการสำรวจความต้องการ และความพร้อมของนักศึกษา ก่อน หรืออาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติสหกิจศึกษาเป็นรูปแบบอื่น ๆ เพื่อความเหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงให้กับนักศึกษา อาจเปลี่ยนเป็นการฝึกงานเพื่อลดระยะเวลา และกำหนดให้มีการเรียนในรายวิชาที่เหมาะสมเพิ่มเติม โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นหลัก เพราะงานบางประเภทไม่สามารถทำงานแบบออนไลน์ได้ หากต้องส่งไปควรทำความเข้าใจกับนักศึกษา และอาจต้องสอบถามความพร้อมของสถานประกอบการเรื่องอุปกรณ์สนับสนุนให้กับนักศึกษาในการทำงานแบบออนไลน์ หรือการทำงานแบบ Work from Home เพราะนักศึกษาบางคนไม่มีความพร้อมในเรื่องนี้ แต่อาจารย์นิเทศบางส่วนก็ยังเห็นว่า การส่งนักศึกษาไปสหกิจศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีความจำเป็น กล่าวคือ ในการปฏิบัติสหกิจศึกษา มีความสำคัญต่อการต่อยอดพื้นฐานการทำงานของนักศึกษาเป็นอย่างมาก สถานการณ์การแพร่ระบาดนั้นอันตรายมากก็จริง แต่หากไม่ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติสหกิจศึกษา ในการทำงานจริงก็จะทำให้นักศึกษาขาดโอกาสสำคัญในการพัฒนาความรู้ ซึ่งไม่สามารถหาได้จาก การเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นักศึกษาจะได้รับโจทย์จริง เจอปัญหาการทำงานจริง ฝึกทำงานจริง ทั้งตัวนักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาเอง และคณะต้องฝึกแก้ปัญหาไปด้วยกัน แต่ต้องมีการพิจารณาสถานประกอบการที่มีความพร้อมในการรับนักศึกษาสหกิจศึกษา และมีมาตรการป้องกันในสถานการณ์โควิด-19 ต้องคัดเลือกองค์กรที่สามารถ Work from Home ได้ หรือมีมาตรฐานเฝ้าระวังป้องกันการแพร่ระบาดได้ เช่น องค์กรที่มีเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิที่ประตู การวัดไข้ เครื่องมือวัดอุณหภูมิ ตลอดจนองค์กรที่สามารถเว้นระยะห่างได้ตามที่ภาครัฐกำหนด นักศึกษาปฏิบัติตามที่สถานประกอบการกำหนดไว้ หรือสั่งการในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาด และยึดถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความมั่นใจในเบื้องต้น คณะอาจมีการทำความเข้าใจกับสถานประกอบการในเรื่องงานที่มอบหมายให้กับนักศึกษา และหากต้องทำงานแบบลงพื้นที่ควรให้นักศึกษาแจ้งแก่ที่อาจารย์ปรึกษา หรือจดบันทึกไว้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลหากมีการพบผู้ติดเชื้อในสถานที่ที่นักศึกษาลงพื้นที่ด้วย

2. ความคิดเห็นต่อสถานการณ์โควิด-19 ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของนักศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สถานการณ์โควิด-19 เป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา กล่าวคือ สถานประกอบการบางแห่งมีมาตรการในการกำหนดจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่สามารถเข้ามาปฏิบัติงานที่หน้างาน หรือ Onsite ได้งานละ 1 คน เท่านั้น ทำให้พี่เลี้ยง สอนงานให้นักศึกษาสหกิจศึกษาได้ไม่เต็มที่ เพราะต้องจำกัดจำนวนคนที่เข้ามาทำงาน และการออกไปร่วมประชุมหรือทำงานนอกสถานที่ก็มีการจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมทำให้เข้าไปได้เพียงบางแห่งเท่านั้น ซึ่งหากเป็นรูปแบบออนไลน์นักศึกษาสามารถเข้าร่วมได้ทุกครั้ง เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นบรรยากาศในการทำงานจริง อาจส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติสหกิจศึกษาตามขั้นตอนการทำงานตามปกติได้อย่างเต็มที่ ทำให้เสียโอกาสในการเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากสถานประกอบการได้อย่างสมบูรณ์ หรือในบางวันจะมีงานหน้างาน แต่ทางบริษัทให้นักศึกษาปฏิบัติงานแบบ Work from Home เพื่อความปลอดภัยในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดโควิด-19 ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเรียนรู้หน้างานจริง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการสื่อสาร และการตามงาน เนื่องจากจะต้อง Work from Home จึงต้องใช้การพิมพ์พูดคุยมอบหมายงาน หรือใช้โทรศัพท์ในการสื่อสาร ซึ่งเป็นอุปสรรคในการสอนงานทำให้งานที่นักศึกษาจะต้องทำจริง ๆ ลดลงตามสถานการณ์ เนื่องด้วยสถานประกอบการเกรงว่านักศึกษาจะเสี่ยงกับการติดโควิดนอกสถานที่ อีกทั้งยังมีปัญหาในด้านการเดินทาง หากนักศึกษามีที่พักอยู่ไกลจากสถานที่ที่ต้องไปปฏิบัติงาน และต้องใช้บริการขนส่งสาธารณะที่มีคนใช้ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ทำให้นักศึกษามีความเสี่ยง

ในการติดเชื้อโควิด-19 แต่ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการ บางส่วนมีความคิดเห็นแตกต่างว่าสถานการณ์โควิด-19 ไม่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค หรือมีอุปสรรคเพียงเล็กน้อย เนื่องจากสามารถปรับรูปแบบการทำงานให้ดำเนินงานแบบออนไลน์ได้ อีกทั้งตัวทีมงาน และนักศึกษาที่มาปฏิบัติสหกิจศึกษาต่างปฏิบัติงานแบบ Work from Home ทั้งหมด และสถานประกอบการมีการจัดการระบบการทำงานมีการปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะยุคนี้ทุกอย่างเป็นออนไลน์ เข้าถึงข้อมูลกันได้ง่าย สถานประกอบการเน้นช่องทางการสื่อสาร และเทคโนโลยีที่ช่วยเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของทุกคนในทีมที่สะดวก จึงไม่เป็นอุปสรรคในการทำงาน และงานที่มอบหมายสามารถทำงานที่บ้านได้ แต่จะมีปัญหาในเรื่องการสอนงาน การมอบหมายงานบางงานที่ซับซ้อน และการอธิบายรายละเอียดของเนื้องานยากขึ้นมากกว่าการทำงานในช่วงเวลาปกติ แต่มีการแก้ไขในเรื่องของการสื่อสาร และการติดตามงาน โดยการให้พี่เลี้ยงตามงานในระยะเวลาที่กำหนด และมีการพูดคุยสร้างความสนิทสนม ซึ่งนักศึกษาก็ปฏิบัติได้ดี ทั้งเรื่องของวินัย และความตั้งใจ ในการทำงานของนักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา

ในส่วนของอาจารย์นิเทศของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่เห็นว่า สถานการณ์โควิด-19 เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของนักศึกษา กล่าวคือ ตำแหน่งงานที่นักศึกษาบางคนอยากทำเป็นงานที่หากทำงานแบบ Work from Home จะยากต่อการปฏิบัติ เพราะต้องได้รับคำแนะนำจากพี่เลี้ยงตลอดเวลา หากได้เข้าไปทำงานในพื้นที่จะทำให้นักศึกษาได้สัมผัสบรรยากาศในการทำงาน และได้ประสบการณ์ที่ดีกว่า การสอนงานที่เห็นหน้ากัน และได้พูดคุยกันจะทำให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพมากกว่า ได้เห็นท่าทาง แววตาที่บอกถึงความเข้าใจ หากไม่เข้าใจก็สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ขณะนั้น นอกจากนี้นักศึกษาอาจไม่ได้รับความสะดวกทั้งเรื่องของเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำงาน ทำให้มีกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อน เพิ่มเติมไปจากกระบวนการทำงานปกติ หากนักศึกษาต้องเดินทางเข้าไปที่สถานประกอบการนักศึกษาก็จะมีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ระหว่างการเดินทางไปหน่วยงานด้วยขนส่งสาธารณะ หรือการลงพื้นที่เพื่อการปฏิบัติงาน ผู้ปกครองของนักศึกษาจะความกังวลเรื่องความปลอดภัยของนักศึกษา หากต้องไปในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาด แต่อาจารย์นิเทศบางส่วนเห็นว่าทุกคนต้องปรับตัวตามสถานการณ์ ซึ่งนักศึกษาต้องปรับตัวทั้งเรื่องเรียน และเรื่องการปฏิบัติสหกิจศึกษา รวมถึงการปรับตัวในการใช้ชีวิตในสังคมด้วย เพราะชีวิตยุค Digital สามารถทำงานที่ไหน เวลาไหนก็ได้ และสามารถทำงานได้ดีกว่าเดิมได้ สถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ไม่ใช่อุปสรรคในการทำงานใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เป็นโอกาสในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด และดึงศักยภาพทางความคิดของคนออกมาได้อย่างสูงสุดเช่นกัน

3. การมอบหมายงานให้กับนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการมอบหมายงานโดยให้นักศึกษาปฏิบัติงานแบบ Work from Home เป็นหลัก ส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น ไลน์ เป็นต้น และให้นักศึกษามีการรายงานรายละเอียดการทำงานให้แก่พี่เลี้ยงเป็นระยะ เพื่อให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ในการทำงานจริงมากที่สุด สถานการณ์แบบนี้ โดยมีการกำหนดเวลาส่งงานที่ชัดเจน พี่เลี้ยงจะคอยให้คำแนะนำนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานในหน้าที่ที่นักศึกษารับผิดชอบ มีการประชุมในรูปแบบออนไลน์ มีการอธิบายงาน การมอบหมาย และการแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นผ่านทาง Google Meet ระหว่างทีมงาน พี่เลี้ยง และหัวหน้างาน มีตัวอย่างให้นักศึกษาดูเพื่อประกอบการทำงาน และทำให้เข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น แต่ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการ บางส่วนมีการมอบหมายงาน โดยให้นักศึกษาปฏิบัติงานแบบ Work from Home และเข้ามาหน้างาน มีการมอบหมายงานตามปกติ โดยแบ่งให้ชัดเจนว่า

งานใดจำเป็นต้องเข้ามาดำเนินการที่หน้างาน นักศึกษาก็ต้องเข้ามาที่บริษัท แต่งานใดไม่จำเป็นก็ให้ปฏิบัติงานแบบ Work from Home ใช้โปรแกรม Zoom หรือ Hangout เพื่อการพูดคุย และการติดตามงานระหว่างที่เลี้ยงกับ นักศึกษาสหกิจศึกษา รวมถึงการประชุมทุกประเภททางหน่วยงานจะกำหนดให้ใช้โปรแกรม Zoom หรือ Hangout ทั้งหมด และช่องทางการสื่อสารของหน่วยงานจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน และสถานประกอบการอีกแห่งหนึ่งก็มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า มีการมอบหมายงานที่ทำงานแบบ Work from Home และงานที่ต้องเข้ามาบริษัทเพื่อปฏิบัติงานจริงเป็นครั้งคราว โดยเน้นในเรื่องการพัฒนา Soft Skill ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ นักศึกษา ที่มาปฏิบัติสหกิจศึกษาได้รับประสบการณ์จากการทำงานจริงมากที่สุด

ในส่วนของอาจารย์นิเทศของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนพบว่า ทุกคนมีการมอบหมายงาน และการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาสหกิจศึกษาในรูปแบบออนไลน์ กล่าวคือ มีการพูดคุยเพื่อมอบหมายงานระหว่างอาจารย์ และนักศึกษาโดยจะใช้วิธีการติดต่อกันผ่านช่องทางออนไลน์เป็นระยะ มีการติดตามงานที่ได้มอบหมายให้นักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาจะขอความร่วมมือให้สถานประกอบการมอบหมายงานตามความเหมาะสมกับการทำงานแบบ Work from Home มีการให้นักศึกษารายงานสถานการณ์ปัจจุบันของการทำงาน สถานที่ทำงาน และแนวโน้ม ในอนาคต มีการกำหนดเวลาติดตามงานอย่างชัดเจน เป็นการตกลงกันระหว่างอาจารย์นิเทศและนักศึกษา ให้ใบงาน กับนักศึกษาเพื่อให้ระบุรายละเอียดในการจัดทำชิ้นงาน และทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อประกอบการประเมินผล เพื่อเป็นการติดตามงานและกำหนดส่งที่ชัดเจน สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการ ติดต่อสื่อสาร เช่น การประชุมด้วย Zoom หรือ Google Meet การสื่อสารกับนักศึกษาผ่านทางไลน์ และโทรศัพท์ การให้นักศึกษาส่งงานทางอีเมล และ Google Drive เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการปรึกษากันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา ที่เลี้ยง และนักศึกษา เพื่อหาหัวข้อที่น่าสนใจ เพื่อให้ตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติสหกิจศึกษา และนักศึกษาสามารถทำได้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จากนั้นอาจารย์นิเทศจะคอยกำกับ และให้คำปรึกษากับนักศึกษา มีการประชุมติดตามงานที่ได้รับมอบหมายผ่านไลน์ และ Google Meet

4) สถานการณ์โควิด-19 กับผลกระทบต่อการทำงานให้กับนักศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร หัวหน้างาน ที่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการเกือบทั้งหมดเห็นว่า สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อการทำงาน คือ ไม่สามารถมอบหมายงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากงานบาง งานการสอนแบบเห็นหน้าทำให้เข้าใจในงานได้ดีกว่า ได้รายละเอียดครบถ้วนกว่า อีกทั้งยังมีผลในเรื่องการประชุม การติดตามงาน การให้ข้อเสนอแนะ และการปรับแก้ผลงานมากกว่า ถ้าเป็นงานที่สามารถทำงานแบบออนไลน์ และ ติดต่อประสานงานโดยทางโทรศัพท์ หรือช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ได้ก็ไม่ส่งผลกระทบ อีกทั้งในสถานการณ์ปกติ ที่นักศึกษาสามารถมาปฏิบัติงานในหน่วยงานจะทำให้ นักศึกษาได้สัมผัสบรรยากาศในองค์กร และชีวิตการทำงานจริงได้ ดีกว่า แต่เพื่อความปลอดภัยของนักศึกษา ดังนั้นจึงเลือกมอบหมายงานที่นักศึกษาจะสามารถปฏิบัติงานยังสถานที่พัก อาศัยของตัวเองได้ นอกจากนี้ยังมีสถานประกอบการบางแห่งพบปัญหาในเรื่องการสื่อสารกันผิดพลาด อาจมีการ คลาดเคลื่อนบ้าง เพราะต้องพูดคุยกันผ่านออนไลน์ ซึ่งจะสื่อสารกันได้ยากกว่าการพูดคุยแบบพบหน้า และด้วย ข้อจำกัดของงานบางงานที่จำเป็นต้องเข้ามาเรียนรู้ที่หน้างาน อาจทำให้ไม่สามารถเข้าถึงได้ตามสถานที่ที่มีความเสี่ยง ทำให้การเรียนรู้งานมีข้อจำกัด แต่ผู้บริหาร หัวหน้างาน ที่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการ บางส่วนมีความ คิดเห็นว่า ไม่มีผลในการมอบหมายงาน เนื่องจากงานที่มอบหมายให้นักศึกษาเป็นงานที่สามารถทำงานแบบ Work from Home ได้ และมีที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำในงานนั้น ๆ โดยนักศึกษาสามารถปรึกษางานได้ตลอด นักศึกษา

ไม่จำเป็นต้องเข้ามาที่สถานประกอบการสามารถทำงานได้โดยใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมเฉพาะในการทำงานได้ สามารถพูดคุยงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือการพูดคุยออนไลน์โดยการใช้โปรแกรมสำหรับการประชุมออนไลน์ได้ปกติ แต่อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจยากกว่าการมาทำงานที่บริษัท

5. แนวทางในการจัดการเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษาในสถานการณืโควิด-19

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร หัวหน้างาน พี่เลี้ยง หรือตัวแทนจากสถานประกอบการทุกคนมีแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานการณืโควิด-19 ไปในทิศทางเดียวกันคือ สถานประกอบการส่วนใหญ่ให้นักศึกษาสหกิจศึกษาทำงานแบบ Work from Home โดยจะมอบหมายงานต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยง และมีการติดตามงานเป็นระยะ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในงานที่นักศึกษารับผิดชอบ มีการให้รายงานการเข้าทำงาน และกำหนดเวลาเลิกงานตรงเวลาในทุกวันทำการ อีกทั้งให้นักศึกษาส่งงานที่ได้รับมอบหมาย และรายงานการทำงานทางอีเมลให้แก่พี่เลี้ยงเพื่อตรวจงาน และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโดยตรง เนื่องจากเป็นห่วงความปลอดภัยของนักศึกษา การเดินทางออกมาจากที่พักมีความเสี่ยง และงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายจะเป็นงานที่ไม่เร่งด่วน และเป็นงานที่สามารถปฏิบัติงานแบบ Work from Home ได้ มีกำหนดสิ่งที่ชัดเจน หากต้องเข้ามาที่สถานประกอบการก็จะมีแนวทางในการดำเนินการคือ มีการตรวจวัดอุณหภูมิ มีเจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อคอยให้บริการ มีหน้ากากอนามัยแจกฟรี มีการดูแลตรวจสอบความปลอดภัยตามมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัด มาตรการการเว้นระยะห่างตามจุดที่นั่ง และงดการรวมกลุ่ม สถานประกอบการบางแห่งมีการแจกชุด ATK ทุกสัปดาห์ให้แก่พนักงาน และนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ต้องเข้ามาที่สถานประกอบการ หน่วยงานมีการป้องกันการติดเชื้อให้กับนักศึกษาตามแนวทางป้องกันสูงสุดของหน่วยงาน หากนักศึกษาต้องมาปฏิบัติงานในหน่วยงาน และมีบุคลากรของหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ทางหน่วยงานจะส่งตรวจในกรณีที่นักศึกษามีความเสี่ยงในการสัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยทันที

ในส่วนของอาจารย์นิเทศของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศทุกคนมีแนวทางในการจัดการเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษาในสถานการณืโควิด-19 มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ต้องกำหนดตารางขงงานและวันในการส่งงานให้แน่นอน เพื่อลดปัญหาการส่งงานขาดช่วง มีการกำหนดแผนงานให้ชัดเจน สนับสนุนการทำงานตาม ที่สถานประกอบการมอบหมาย และต้องพร้อมช่วยแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าแก่นักศึกษาตามความเหมาะสม ให้คำปรึกษากับนักศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ และสถานประกอบการให้นักศึกษาปฏิบัติงานแบบ Work from Home เมื่อนักศึกษาจำเป็นต้องออกนอกพื้นที่ให้นักศึกษาสวมหน้ากากอนามัย และล้างมืออยู่เสมอ รวมทั้งมีการติดตามสอบถามนักศึกษาเป็นระยะ ใช้ช่องทางการสื่อสารทางออนไลน์มากขึ้น และมีการเพิ่มความถี่ในการติดต่อกับนักศึกษาในความดูแลมากยิ่งขึ้น มีกำหนดการที่ชัดเจนในการให้นักศึกษาส่งงานให้ดู ให้นักศึกษาสามารถติดต่อเพื่อปรึกษาปัญหาได้ตลอดเวลา เพื่อการแก้ปัญหาได้ทันที่ทั้งที่ ให้นักศึกษาป้องกันตัวเองตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุข และสถานประกอบการกำหนดเป็นหลัก และทางคณะต้องมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน มีการสอบถามนักศึกษาเป็นระยะ โดยให้นักศึกษารายงานผ่านไลน์ และให้นักศึกษาอยู่ในที่พักอาศัยเป็นหลักออกไปภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ และต้องมีการป้องกันตัวเองตามมาตรการ Social Distancing และปฏิบัติตามมาตรการที่สถานประกอบการกำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาคุณานวิถีชีวิตใหม่ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาของสหกิจศึกษาในยุคฐานชีวิตวิถีใหม่ พบว่า สถานประกอบการบางแห่งที่นักศึกษาต้องการไปปฏิบัติสหกิจศึกษา ยังไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานแบบ Work from Home เนื่องจากลักษณะงานเป็นงานที่ต้องเข้ามาปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และเครื่องมือบางอย่างเกี่ยวกับการทำงานไม่สามารถปฏิบัติงานแบบ Work from Home ได้ และยังมีประเด็นเรื่อง ความพร้อมของนักศึกษาในเรื่องของการปฏิบัติงาน และการปรับตัวของนักศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์หรือทำงานในรูปแบบ Work from Home แบบไม่ทันตั้งตัว และมีความกังวลในการติดต่อกับพี่เลี้ยง หรือผู้ที่สถานประกอบการให้ดูแลนักศึกษา เนื่องจากการพบปะพูดคุยแบบพบหน้าจะสร้างความสนิทสนม และการสอนงานที่ง่ายมากกว่าการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ อีกทั้งนักศึกษาไม่มีความพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์หากต้องปฏิบัติงานแบบ Work from Home ซึ่งนักศึกษาอาจต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการสื่อสารกับพี่เลี้ยง ใช้เพื่อส่งงาน และใช้เพื่อประชุมออนไลน์กับสถานประกอบการ เป็นต้น และนักศึกษามีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ นักศึกษาอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในเรื่องของค่าอินเทอร์เน็ต ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ รวมถึงค่าคอมพิวเตอร์ในกรณีที่นักศึกษาไม่มีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์ นอกจากนี้งานบางตำแหน่งที่นักศึกษาต้องการทำไม่สามารถทำงานที่บ้านได้ และนักศึกษาแต่ละวิชาเอกจะมีปัญหาในการเลือกงานต่างกัน เนื่องจากวิชาเอกที่ต้องเลือกฝึกสหกิจศึกษาในตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติงานแบบเข้าไปในพื้นที่ถ่ายทำ จะมีความกังวลมากกว่าวิชาเอกที่สามารถทำงานที่บ้านผ่านออนไลน์ได้ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกันระหว่างนักศึกษาสหกิจศึกษากับสถานประกอบการ และระหว่างนักศึกษาสหกิจศึกษากับอาจารย์นิเทศบางครั้งมีการสื่อสารที่เข้าใจไม่ตรงกัน และการติดตามงานที่ได้รับมอบหมายทำให้เกิดความล่าช้า เนื่องจากการสื่อสารที่ไม่ได้พบหน้ากันจะทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้นในการอธิบายรวมถึงการมอบหมายงาน และการได้เห็นกริยาท่าทางของนักศึกษาขณะที่รับฟัง หรือพูดคุยแบบเผชิญหน้าทำให้อาจารย์นิเทศหรือพี่เลี้ยงเห็นได้ว่านักศึกษาเข้าใจในเรื่องที่รับฟังมากน้อยเพียงใด การส่งงานล่าช้ากว่ากำหนด และการติดตามงานที่ได้รับมอบหมายทำได้ยากกว่าสถานการณ์ปกติ ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไป ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่กับสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา และตัวนักศึกษาเอง ต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตอย่างกะทันหัน ทำให้เกิดความกังวลในหลาย ๆ เรื่อง จึงเกิดประเด็นปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น แต่เมื่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมาระยะหนึ่ง และมนุษย์เริ่มมีการปรับตัวได้มากขึ้นก็จะกลายเป็น “นิว นอร์มอล” (New Normal) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในการดำเนินชีวิตของมนุษย์เมื่อผ่านสถานการณ์การแพร่ระบาดนั่นเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา ศรีสาคร (2547) ที่กล่าวว่าปัญหา คือ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคที่มาขัดขวางมิให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาจากสาเหตุและที่มาของปัญหาแล้วใช้กระบวนการที่เหมาะสมเพื่อขจัดปัญหาเหล่านั้นให้หมดไป และสอดคล้องกับแนวคิดของ ขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์ (2564) ที่กล่าวถึงการเข้าใจสภาพการณ์ว่า การตรวจสอบสภาพแวดล้อม สถานการณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้มา จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ได้อย่างถูกต้อง และยังสามารถคาดการณ์ถึงปัญหา และเตรียมการรับมือได้ก่อนที่มันจะเกิดขึ้นจริง ถ้ารู้จักตรวจสอบสถานการณ์อยู่เสมอ สิ่งที่ต้องบอกว่าจะแพ้หรือชนะในการแก้ปัญหา คือ วิธีการรวบรวม บริหาร และใช้ข้อมูล ดังนั้น ข้อมูลจึงมีความสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาอย่างยิ่ง

2. แนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาในยุคฐานชีวิตวิถีใหม่ พบว่า ก่อนที่นักศึกษาจะออกปฏิบัติสหกิจศึกษา ต้องมีการดำเนินการสำรวจข้อมูลความพร้อมของนักศึกษาในเรื่องอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ และสัญญาณอินเทอร์เน็ต หากต้องปฏิบัติงานแบบ Work from Home โดยแบบสำรวจความพร้อมของนักศึกษาในรูปแบบ Google Form และสำรวจความพร้อมของสถานประกอบการที่นักศึกษาแจ้งความประสงค์ขอไปปฏิบัติสหกิจศึกษา ใช้วิธีการโทรสอบถาม หรือแบบสำรวจความพร้อมในรูปแบบ Google Form รวมถึงคณะมีการออกแนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาอย่างชัดเจน และประกาศแจ้งแก่นักศึกษา อาจารย์นิเทศ และสถานประกอบการที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษา เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติตรงกัน และนักศึกษาต้องแสดงหลักฐานการฉีดวัคซีน หรือผลตรวจ ATK ก่อนเริ่มปฏิบัติสหกิจศึกษาให้แก่ทางสหกิจศึกษาของคณะฯ และสถานประกอบการ ระหว่างนักศึกษาจะออกปฏิบัติสหกิจศึกษา นักศึกษาต้องดำเนินการส่งแบบรายงานการเข้าไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูล หากมีความเสี่ยงในการไปพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาด นักศึกษาต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ใช้แอปพลิเคชัน หมอชนะ ไทยชนะ และหมอพร้อม พกเจลแอลกอฮอล์ล้างมือระหว่างวัน หากต้องไปทำงานในพื้นที่ สถานประกอบการ ควรจัดเวลาทำงาน เวลาพัก และเวลารับประทานอาหารให้เหลื่อมกัน ต้องมีของใช้ส่วนตัว เช่น แก้วน้ำ ภาชนะใส่อาหารเป็นของตนเอง เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อหากต้องไปทำงานในพื้นที่ เปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารเป็นแบบออนไลน์ งดการรวมกลุ่มกันของบุคคลจำนวนมาก เช่น การประชุมผ่านออนไลน์โดยแอปพลิเคชันต่าง ๆ และนักศึกษาสหกิจศึกษาต้องตรวจ ATK ทุก 2 สัปดาห์ และดำเนินการส่งผลตรวจให้สถานประกอบการ และงานสหกิจศึกษาของคณะฯ โดยการกรอกข้อมูลใน Google Form ที่งานสหกิจศึกษาของคณะฯ กำหนด จากนั้นเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องมีการดำเนินการจัดทำแบบประเมินเพื่อให้สถานประกอบการประเมินการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา และให้อาจารย์นิเทศประเมินการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา และประเมินความพร้อมของสถานประกอบการ รวมถึงให้นักศึกษาประเมินความพร้อมของสถานประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานสหกิจศึกษาของคณะฯ และปรับปรุงกระบวนการสำหรับปีการศึกษาถัดไปได้อย่างเหมาะสม และให้นักศึกษาแจ้งผลการตรวจ ATK จำนวน 1 ครั้ง (หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติสหกิจศึกษา) และขอความร่วมมือนักศึกษาให้ส่งผลตรวจกลับมายังสถานประกอบการ และงานสหกิจศึกษาของคณะฯ สอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2563) ได้อธิบายถึง พฤติกรรมแบบ New Normal กับชีวิตวิถีใหม่ของคนไทย โดยอ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์ธรรมนิตี ที่ได้เผยแพร่ข้อมูลการสำรวจของซูเปอร์โพล และนำเสนอแนวทางฐานวิถีชีวิตใหม่ของคนไทยไว้ว่า เทคโนโลยีควบคู่กับอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น มีการรักษาระยะห่างทางกายภาพเพิ่มขึ้น และใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการสื่อสารและการใช้ชีวิต ลดการปฏิสัมพันธ์ การไปในสถานที่สาธารณะ และเน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น พฤติกรรมการใช้หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และการล้างมืออย่างถูกวิธี การมีโอกาสได้ทำงานที่บ้าน ลดจำนวนวันการเข้าออฟฟิศ หรือการลดการปะทะผู้คนในสังคม และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติรัตน์ หมิ่นอนันต์ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รายวิชาสหกิจศึกษาการออกแบบภายในภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า แนวทางในการจัดการคือ ออกประกาศขอหยุดการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาที่กำหนด รวมทั้งให้ใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์และการประชุมออนไลน์แทน เพื่อควบคุมสถานการณ์และป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคผู้รับผิดชอบรายวิชาได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบบทบาทสมมติ (Role Playing) สร้างสถานการณ์จำลองให้มีความใกล้เคียงต่อการปฏิบัติงานจริง ด้วยรูปแบบการสอนออนไลน์ ทดแทนการปฏิบัติสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจน

อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสกสรรค์ พันธ์บุญมี (2564) ที่กล่าวว่า สถานการณ์โควิด-19 สร้างผลกระทบในการดำรงชีวิต การเรียน การทำงาน ส่งผลให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ตั้งแต่การอยู่บ้าน และลดการเดินทาง ส่วนภาคธุรกิจ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ศูนย์การค้า และธนาคาร ก็ต้องปรับตัว มีการเว้นระยะห่าง (Social Distancing) การตรวจคัดกรอง การบันทึกการเข้าออก (Check In) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิต และการให้บริการไปจากเดิม ตามแนวทางชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่ประชาชนทุกคนได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจนกลายเป็นความปกติใหม่กันไปเรียบร้อยแล้ว ตัวอย่างชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การ Work From Home การเรียนการสอนออนไลน์ การทำธุรกิจออนไลน์ การให้บริการทางการแพทย์แบบวิถีใหม่ และการท่องเที่ยววิถีใหม่ เป็นต้น และในปัจจุบันประชาชนกำลังเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตกันมากขึ้น เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) ในช่วงหลังสถานการณ์โควิด-19

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาคุณานวิถีชีวิตใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัยแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาของสหกิจศึกษาในยุคฐานชีวิตวิถีใหม่ ดังนี้

1) สถานประกอบการบางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานแบบ Work from Home เนื่องจากลักษณะงานเป็นงานที่ต้องเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ และเครื่องมือบางอย่างไม่สามารถปฏิบัติงานแบบ Work from Home ได้

2) ความพร้อมของนักศึกษาในเรื่องของการปฏิบัติงาน และการปรับตัวของนักศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์หรือทำงานในรูปแบบ Work from Home แบบไม่ทันตั้งตัว และมีความกังวลในการติดต่อกับพี่เลี้ยง หรือผู้ที่สถานประกอบการให้ดูแลนักศึกษา เนื่องจากการพบปะพูดคุยแบบพบหน้าจะสร้างความสนิทสนม และการสอนงานที่ง่ายมากกว่าการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์

3) นักศึกษาไม่มีความพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์หากต้องปฏิบัติงานแบบ Work from Home นักศึกษาอาจต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการสื่อสารกับพี่เลี้ยง ส่งงาน และประชุมออนไลน์กับสถานประกอบการ เป็นต้น

4) นักศึกษามีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ รวมถึงค่าคอมพิวเตอร์ในกรณีที่นักศึกษาไม่มีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์

5) งานบางตำแหน่งที่นักศึกษาต้องการทำไม่สามารถทำงานที่บ้านได้ และนักศึกษาแต่ละวิชาเอกจะมีปัญหาในการเลือกงานต่างกัน เนื่องจากวิชาเอกที่ต้องเลือกฝึกสหกิจศึกษาในตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติงานแบบเข้าไปในพื้นที่ถ่ายทำ จะมีความกังวลมากกว่าวิชาเอกที่สามารถทำงานที่บ้านผ่านออนไลน์ได้

6) การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษา กับสถานประกอบการ และระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นิเทศบางครั้งเข้าใจไม่ตรงกัน และการติดตามงานที่ได้รับมอบหมายทำให้เกิดความล่าช้า เนื่องจากการสื่อสารที่ไม่ได้พบหน้ากัน ทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้นในการอธิบายและมอบหมายงาน และการได้เห็นกริยาท่าทางของนักศึกษาขณะที่รับฟัง หรือพูดคุยแบบเผชิญหน้าทำให้อาจารย์นิเทศหรือพี่เลี้ยงเห็นได้ว่านักศึกษาเข้าใจในเรื่องที่รับฟังมากน้อยเพียงใด

7) การส่งงานล่าช้ากว่ากำหนดและการติดตามงานที่ได้รับมอบหมายทำได้ยากกว่าสถานการณ์ปกติ

1.2 แนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาในยุคฐานชีวิตวิถีใหม่

1) ก่อนที่นักศึกษาจะออกปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องมีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- สำรวจข้อมูลความพร้อมของนักศึกษาในเรื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต หากต้องปฏิบัติงานแบบ Work from Home โดยแบบสำรวจความพร้อมในรูปแบบ Google Form

- สำรวจความพร้อมของสถานประกอบการที่นักศึกษาแจ้งความประสงค์ขอไปปฏิบัติสหกิจศึกษา ใช้วิธีการโทรสอบถาม หรือแบบสำรวจความพร้อมในรูปแบบ Google Form

- คณะมีการออกแนวทางการปฏิบัติสหกิจศึกษาอย่างชัดเจน และประกาศแจ้งแก่นักศึกษา อาจารย์นิเทศของคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และสถานประกอบการที่รับนักศึกษาสหกิจศึกษา เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติตรงกัน

- นักศึกษาแสดงหลักฐานการฉีดวัคซีน หรือผลตรวจ ATK ภายในระยะเวลา 72 ชั่วโมง ก่อนเริ่มปฏิบัติสหกิจศึกษาให้แก่งานสหกิจศึกษาของคณะฯ และสถานประกอบการที่นักศึกษาไปปฏิบัติสหกิจศึกษา

2) ระหว่างนักศึกษาจะออกปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องมีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- แบบรายงานการเข้าไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ โดยให้รายงานสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลหากมีความเสี่ยงในการไปพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาด

- นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องสวมหน้ากากอนามัย 100% ตลอดเวลา

- ให้นักศึกษาสหกิจศึกษาทุกคนใช้แอปพลิเคชันหมอชนะ ไทยชนะ และหมอพร้อมทุกคน

- นักศึกษาสหกิจศึกษาพกเจลแอลกอฮอล์ไว้ล้างมือระหว่างวัน

- หากต้องไปทำงานในพื้นที่ สถานประกอบการควรจัดเวลาทำงาน เวลาพัก และเวลารับประทานอาหารของนักศึกษาสหกิจศึกษาให้เหลื่อมกัน

- นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องมีของใช้ส่วนตัวของแต่ละคน เช่น แก้วน้ำ ภาชนะใส่อาหาร เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อหากต้องไปทำงานในพื้นที่

- เปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารเป็นแบบออนไลน์ งดการรวมกลุ่มกันของบุคคลจำนวนมาก เช่น การประชุมผ่านออนไลน์โดยแอปพลิเคชันต่าง ๆ

- นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องตรวจ ATK ทุก 2 สัปดาห์ และดำเนินการส่งผลตรวจให้สถานประกอบการ และงานสหกิจศึกษาของคณะฯ โดยการกรอกข้อมูลใน Google Form ที่งานสหกิจศึกษาของคณะฯ กำหนด

3) หลังจากนักศึกษาปฏิบัติสหกิจศึกษาต้องมีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- จัดทำแบบประเมินเพื่อให้สถานประกอบการประเมินการทำงานของนักศึกษา ให้อาจารย์นิเทศประเมินการทำงานของนักศึกษา และประเมินความพร้อมของสถานประกอบการ รวมถึงให้นักศึกษาประเมินความพร้อมของสถานประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานสหกิจศึกษาของคณะฯ และปรับปรุงกระบวนการสำหรับปีการศึกษาถัดไปได้เหมาะสม

- ให้นักศึกษาแจ้งผลการตรวจ ATK จำนวน 1 ครั้ง (หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติสหกิจศึกษา) และขอความร่วมมือนักศึกษาให้ส่งผลตรวจกลับมายังสถานประกอบการ และงานสหกิจศึกษาของคณะฯ

จากข้อสรุปข้างต้น สามารถอธิบายเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 สภาพปัญหา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับสหกิจศึกษาคุณวุฒิวชิวิตใหม่

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ต้องวางแผนการทำงานที่ชัดเจน มีการสำรวจความพร้อมของทั้งนักศึกษา และสถานประกอบการ หาแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติสหกิจศึกษา หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ และสามารถบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมหากมีการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต กำหนดแนวทางการปฏิบัติอย่างชัดเจน จัดทำเป็นประกาศของคณะ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน และต้องมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2) การสำรวจความพร้อมของสถานประกอบการที่ต้องการรับนักศึกษาสหกิจศึกษา และความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์ของนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ต้องดำเนินการตรวจสอบ และเก็บข้อมูลไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินการ และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปหลังสถานการณ์โควิด-19

2.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) การศึกษาการจัดการเกี่ยวกับรายวิชาสหกิจศึกษาของคณะที่เปิดสอนทางนิเทศศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยอื่น ในเรื่องสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการที่ดีที่สุด และเป็นประโยชน์สำหรับคณะที่เปิดสอนทางนิเทศศาสตร์ เนื่องจากนักศึกษาสหกิจศึกษา หรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะที่เปิดสอนทางนิเทศศาสตร์ในบางสาขาวิชาจะไม่สามารถปฏิบัติงานแบบ Work from Home ได้ เนื่องจากต้องมีการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เครื่องมือในสถานประกอบการ

2) การทำวิจัยกับนักศึกษาที่ต้องออกปฏิบัติสหกิจศึกษาในยุคหลังหลังจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เรียกว่า Next Normal เนื่องจากนักศึกษามีการปรับตัวในเรื่องการใช้ชีวิต โดยถือเป็นเรื่องปกติ อาจพบปัญหา หรือแนวทางการแก้ไขที่แตกต่างออกไป นำไปสู่การพัฒนางานให้เหมาะสมมากขึ้นในอนาคต

3) ข้อจำกัดในการวิจัย คือ งานวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลในปี 2563 – 2564 ซึ่งเป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 แต่ในระยะเวลาปัจจุบันเป็นช่วง Post COVID Pandemic ซึ่งมีการปรับตัวได้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ได้มอบทุนอุดหนุนงานวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ (วิจัยสถาบัน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นทุนสนับสนุนการวิจัยและทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *New Normal คืออะไร เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิตปกติวิถีใหม่*. สืบค้นจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>

กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *New Normal ชีวิตวิถีใหม่*. สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>

ขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์. (2564). *เทคนิคการแก้ปัญหาและตัดสินใจ*. สืบค้นจาก [http://www.gened.nu.ac.th/](http://www.gened.nu.ac.th/file/001236/1-56/ok_wk11_เทคนิคการแก้ปัญหาและตัดสินใจ%20[Compatibility%20Mode].pdf)

[file/001236/1-56/ok_wk11_เทคนิคการแก้ปัญหาและตัดสินใจ%20\[Compatibility%20Mode\].pdf](http://www.gened.nu.ac.th/file/001236/1-56/ok_wk11_เทคนิคการแก้ปัญหาและตัดสินใจ%20[Compatibility%20Mode].pdf)

- ฐิติรัตน์ หมื่นอนันต์. (2563). แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รายวิชาสหกิจศึกษาการออกแบบภายในภายใต้สถานการณ์โควิด-19. หนังสือประมวลบทความในงานประชุมวิชาการ SPU Educational Transformation to The New Normal หัวข้อ โอกาสและความท้าทายการจัดการเรียนการสอนในช่วงภาวะวิกฤต Covid-2019 และ New Normal. กรุงเทพฯ: ศูนย์สนับสนุนและพัฒนารับการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ไทยรัฐโควิด. (2564). รูปภาพ. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/thaimoph/photos/?ref=page_internal
- เสกสันต์ พันธุ์บุญมี. (2564). Digital Transformation จาก New Normal สู่ Next Normal. สืบค้นจาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/digital-transformation-new-normal-next-normal>.
- สุกัญญา ศรีสาคร. (2547). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.